

Els caps de brot oblidats

JOSEP COLET I GIRALT

El Salí publica un segon article del director del Seminari d'Investigació Poètica de Poesia Viva, en Josep Colet, a la vora de l'obra del poeta surienc Salvador Perarnau.

L'obra poètica de Salvador Perarnau, al llarg de la seva vida, fou estable i evolutiva alhora. Estable quant a la temàtica emprada, quasi sempre rural, no oblidant mai les seves rels camperoles i la contemplació reflexiva de la natura, i també estable en relació a la seva anàlisi filosòfica i moralista o exemplar, a la conclusió de la majoria dels poemes, i estable, a més, en la concepció del que havia de ser la poesia. En què és evolutiva? Caldrà demanar-nos, doncs. En diverses coses molt importants en l'obra d'un poeta.

De primer cal recordar la seva visió linial i tradicional de la vida quant a origen, transcurs del temps i destí d'una gran part dels seus poemes, i l'evolució final que assumeix cap a una visió hòlica i circular del procés del temps i l'existència, en els darrers poemes—vegeu, **Oració a la terra** (versió definitiva) i, sobretot, **Oració inicial**; tots aquests poemes, del seu darrer llibre **Oracions**. Però encara hi ha una altra característica que evoluciona en la seva obra—i aquesta és lògica i palesa en tots els escriptors—, és la pujada del valor literari, del lèxic i de l'aprofundiment conceptual dels seus poemes.

Lògicament, els versos de més cap a la seva joventut tenien una frescor que els feia força interessants, però també uns mancaments palesos quant a domini de la llengua, dels recursos mètrics i, fins i tot, dels continguts.

En repassar els seus llibres **Cant a la vida**, **Ritmes sentimentals**, **La rel** i **Amb l'Infinit a les mans** observarem en força poemes

aquestes mancances; en d'altres, però, veritables encerts produïts per aquesta evolució literària de l'autor, el qual ja de ben jove anava assolint destresa i maduresa intel·lectual. Per això, en una visió panoràmica de la seva obra, és tan important recalcar i posar tota l'atenció en el llibre **Caps de brot**. La publicació d'aquest volum el 1966, marca l'equador del seu procés poètic. En la valoració de l'obra de Salvador Perarnau podem estipular, doncs, dues èpoques: la d'abans i la de després de **Caps de brot**.

Per què és tan important aquest llibre, tot i que potser no és el seu llibre més important? Perquè en aquells moments l'autor, després de viure el trauma de la guerra i el seu exili forçós, i en la desolació d'un retorn trist i socialment anònim, fa recompte de la seva obra editada i quasi oblidada, de feia més de 30 anys, i l'escriptor nodreix la nova obra—tan allunyada en el temps de les altres— amb alguns nous poemes escrits durant tots aquests anys de silenci i de poemes que tants anys enrere havia publicat en llibres ara totalment exhaurits; però només aquells poemes que encara considera vàlids, aquells que vol salvar de l'oblit. D'aquí el nom del llibre, **Caps de Brot**, o sigui, els poemes més destacats, que per la seva vàlua l'autor considera que han vençut el pas del temps i poden reestrenar-se per a aquells possibles lectors que desconeixien qui era Salvador Perarnau.

La idea fou encertada i positiva, i només va tenir una petita falla: el fet que la selecció va ser feta pel

mateix poeta, sense la col·laboració de cap crític o lector avesat en poesia que pogués arrodonir la tria per a la nova edició. I és lògic, car recordeu que hi ha una dita que assegura que els arbres no et deixen veure el bosc.

I un mateix poeta, sucant en la pròpia subjectivitat, és molt difícil que pugui valorar amb l'objectivitat que calia tot el possible carisma dels seus antics poemes. Val a dir, però, que Perarnau era prou reflexiu per encertar-la en una gran part dels casos, més el seu encert no arribà al total.

Els efectes o conseqüències d'això es van traduir en dues imperfeccions. La primera és que no tots els **caps de brot** són veritables caps de brot; algunes poesies que conté m'hi fan nosa—no diré quines són perquè jo tinc també la meua subjectivitat, és clar, i potser toparia amb altres valoracions. Aquest aspecte, però, no és gaire important, ja que en llegir el llibre si un poema no et plau del tot, hi passes de llarg i recales en un altre que de segur et meravellarà.

L'únic problema força negatiu ens ve de la segona conseqüència que anunciava, que és la inversa de la que acabo de comentar, o sigui, aquells poemes dels llibres exhaurits, que pel seu gran valor literari i carismàtic havien d'haver entrat a **Caps de brot** i no hi són. Són els **caps de brot** oblidats, gairebé diríem que perduts. Però no del tot, és clar, perquè és tasca de tots plegats d'anar-los recuperant per a una propera edició. I que, després de tot aquest, potser, massa llarg preàmbul, és on vull anar a

Tinc set

L'Univers és petit per la set que jo tinc.
L'immens és reduït dins la meva mirada.
Embriac del no-res, els meus sentits, tots cinc,
devoren l'Univers i volen més amplada.
L'Univers és petit per la set que jo tinc.

Si fos Déu i mirés, sota meu, l'Univers,
en veure'l esquifit, el desfaria,
i llençant un nou «fiat» per la buidor dispers,
el faria tan gran, que, éssent Déu, m'hi perdria.
L'Univers és petit per la set que jo tinc.
Es veuen tan petits els estels d'ací estant,
que, si fossin tan grans com a dintre jo els tinc,
només amb quatre o cinc
l'Univers fóra gran.

Per a mi és imperfecta tota la creació
o, potser, és massa gran el desig que jo duc.
Jo miro fit a fit el sol enlluernador,
i em pot fer tancar els ulls, però el cor no esdevé cluc.

La llum que porto dins és una llum tan gran,
que fa que l'infinit sia petit per a mi,
i em fa trobar grandeses i llum enlluernant
en el granet d'arena que trobo pel camí.

Per la set que jo tinc, és petit l'Univers.
De la cosa més xica se'n pot fer un cant immens,
i la cosa més gran pot ser dita en un vers
i el més dens pot ser fort, i el més fort pot ser dens.

Tot l'Univers no emplena la meva voluntat;
la tragèdia més dura per a mi és poca cosa
i, a voltes, m'he eternit i àdhuc he plorat
en veure com s'esfulla, per sempre, una rosa.

No ens cal buscar grandeses en les coses més grans.
Aquestes coses grans per a mi són petites,
i un cant de grill pot dur-nos la llum de tots els cants,
i un fogueret de llar, dolceses infinites.

Ara tot l'Univers el veig petit, petit.
El bes de l'estimada és més gran i més lliure.
Contemplant l'Univers, em sento dolorit
i, si penso en un bes, duc un diví somriure.

Tot això és el misteri que nosaltres portem.
El Tot és tan petit, que cap dintre una rosa,
i el Tot de tots els tots, a penes l'albirem.
Però, albirem el Tot en cada cosa.

Salvador Perarnau

parar en aquest article. Només re-passant els llibres **La rel** i **Amb l'infinit a les mans**, ja hi trobo a mancar la reedició de cinc poemes que mereixen, potser amb alguna esmena o reducció –tal com féu Perarnau en repescar per a **Caps de Brot L'horta de mon pare**– de figurar en una antologia.

En conjunt són cinc poemes que, pels seus valors inqüestionables, caldria reivindicar. Per mi són aquests cinc: **Foc d'agost**, **La magrana** i, sobretot **Tinc set**, del llibre **La rel**. I **La sort** i, bàsicament **Balada del caminant i la lluna**, del llibre **Amb l'infinit a les mans**. N'hi ha encara uns altres, com **Cant a l'estiu** i **Flam de paisatge** que jo els deixaria on són, però en reivindicaria algunes estrofes, molt belles, com a epigrames, semblantment als de **Gotes de sol de Caps de brot**. En fi, que la tasca és llarga, però gratificant, i caldrà posar-s'hi. Ara, però, l'article ja s'ha fet massa llarg i hauré de continuar el tema en un altre.

No obstant i això, sense cap comentari i com un avenç per al proper article, us recordo el text del poema **Tinc set**, el qual considero un dels més originals i importants del poeta.

Llegiu-lo i, si us plau, rellegiu-lo i analitzeu-lo. També ho farem plegats properament.